

Resum del document Antoni Zabalza “La lógica de la financiación autonómica y recomendaciones para su reforma”.

-El Document de Treball de la Fundació Campalans “La lógica de la financiación autonómica y recomendaciones para su reforma” d’Antoni Zabalza, que es presenta aquest dijous 14 de Juliol, forma part del debat impulsat per S. Illa sobre finançament autonòmic, que va començar amb la presentació del document de Colldeforns i Monés fa uns mesos “Apunts per a una reforma federal del sistema de finançament autonòmic” (resum i vídeo de l’acte a la web de la F. Campalans).

-Aquests documents no representen la posició del PSC, però són aportacions fonamentals al debat, per part de persones expertes que porten anys presentant reflexions sobre el tema. I són materials fonamentals que el PSC tindrà en compte per presentar en els propers mesos la seva pròpia proposta.

-La proposta d’Antoni Zabalza, centrada en el sistema de finançament de règim comú, busca realitzar reformes que facin més transparent la lògica del finançament autonòmic. Aquesta lògica hauria de consistir a posar a disposició de les Comunitats Autònomes la possibilitat de finançar amb equitat les mateixes competències amb el mateix nivell de qualitat si les Comunitats Autònomes realitzen el mateix esforç fiscal. Aquesta possibilitat a més s’ha de poder mantenir al llarg del temps, i per tant la lògica ha de ser robusta al cicle econòmic, cosa que ara no succeeix. La complexitat del sistema actualment vigent és innecessària. Cal transitar doncs cap a **un sistema equitatiu, que no discriminaria entre comunitats, fàcil d’explicar** i que tothom entendria.

-El **sistema actual** (explicat a la secció 5 del document), malgrat basar-se en uns mecanismes suposadament d’anivellament, és **poc equitatiu i opac**. Seria més transparent traslladar alguns objectius, subjacents als diversos fons del sistema actual (com l’objectiu de convergència regional) a instruments a fora del sistema de finançament. Aquest ha de tenir per objectiu finançar amb equitat les funcions pròpies de l’administració autonòmica, fonamentalment aquelles associades a l’estat del benestar (sanitat, educació, serveis socials).

-La proposta consisteix a substituir els diversos fons actuals, que donen lloc a una despesa per unitat de necessitat molt poc equitativa entre Comunitats Autònomes, per un sistema normatiu que faci possible la igualtat per unitat de necessitat (Sistema d’Igualació de la Capacitat Fiscal, explicat a les seccions 2, 3 i 4 del document) amb un mecanisme de transició temporal. Aquest sistema d’igualació normativa per unitat de necessitat no és una camisa de força; les Comunitats Autònomes poden **exercir la seva autonomia** per passar dels ingressos i despeses normatius a ingressos i despeses reals perquè els pressupostos són no finalistes i per tant poden distribuir la despesa com vulguin, i perquè als ingressos normatius poden afegir o deduir en el marge, especialment en l’IRPF, en funció de les seves preferències, amb uns mínims i màxims que assenyalen la legislació bàsica.

-El sistema d'actualització vigent del sistema autonòmic està en la base dels problemes de fort endeutament i empitjorament de serveis, produïts des de la crisi de 2008. El sistema d'actualització actual és fortament pro-cíclic, basat en l'evolució dels ingressos tributaris, quan el que volem, donada la naturalesa dels serveis proveïts, és aïllar del cicle els recursos normatius de les CCAA. Aquest és el principal problema del sistema actual, és **la reforma més necessària i urgent**. El document proposa un nou mecanisme d'actualització basat en les necessitats de despesa de les comunitats i deixar de lligar els seus recursos a l'evolució dels ingressos tributaris estatals. És un disseny erroni del finançament autonòmic que no ha resistit la prova del cicle econòmic.

-La crisi econòmica internacional de 2008/2009, combinada amb el mecanisme vigent d'actualització del sistema basat en els ingressos fiscals, és la causa inicial del gran augment de l'endeutament autonòmic que va passar del 6,5% del PIB en 2007 a un 23,7% en 2019. La sub-financiació consegüent es va haver d'absorbir a través de l'endeutament, del deteriorament de la prestació de serveis, o d'ambdues coses alhora. Sense l'assistència financera del govern central, les autonomies haguessin entrat en *default*.

-El sistema actual no contempla cap mecanisme per pagar els interessos o amortitzar volums tan elevats de deute. No fer res sobre aquesta qüestió invalida l'existència de les comunitats com a institucions autònomes. El document conté en conseqüència una **proposta de sanejament del deute autonòmic**, que consisteix a condonar una part important del deute autonòmic (que passaria a formar part del deute del govern central, sense que el deute del conjunt d'Espanya canviés), en funció del deute òptim que es deriva d'un model de minimització del cost financer més el cost polític de la decisió d'endeutar-se. El resultat és **una condonació en promig del 56,6% del deute autonòmic**.

-Les propostes de reforma també inclouen **harmonitzar la base i imposar una tarifa mínima** de l'impost de successions i el del patrimoni per evitar, per la via de la competència fiscal entre comunitats, la cursa cap a la desaparició d'un impostos importants per a l'equitat, d'acord amb les recomanacions de la comissió d'experts de 2017 i del llibre blanc de la reforma fiscal de 2022.